

Wymagania edukacyjne z historii dla klas pierwszych-poziom podstawowy

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
1. System wersalski	<ul style="list-style-type: none"> • postanowienia traktatu wersalskiego • powstanie Ligi Narodów • sytuacja w Niemczech po zakończeniu I wojny światowej • traktaty z pozostałymi państwami centralnymi • rewolucje w Niemczech i na Węgrzech • rozpad Austro-Węgier, powstanie nowych państw w Europie: Polski, Czechosłowacji, Królestwa SHS (Jugosławii), Litwy, Łotwy, Estonii, Finlandii, Irlandii, Islandii, Wolnego Miasta Gdańska i ZSRR • nowy układ sił w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: system wersalski, demilitaryzacja, reparacje wojenne, Liga Narodów, Republika Weimarska, plebiscyt • wymienia wydarzenia związane z latami: 1919 r., 1920 r. • omawia działalność postaci: Thomasa Woodrowa Wilsona, Davida Lloyd George'a, Georges'a Clemenceau • wskazuje na mapie: państwa nowo powstałe po I wojnie światowej, zmiany granic Niemiec po I wojnie światowej, strefę zdemilitaryzowaną, tereny plebiscytowe, Paryż, Genewę • prezentuje główne założenia polityki USA, Francji i Wielkiej Brytanii na konferencji paryskiej • określa skutki polityczne, gospodarcze i militarne traktatu wersalskiego dla Niemiec • podaje przyczyny niezadowolenia Niemiec z ustalonych zasad traktatu wersalskiego • przedstawia i ocenia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Polski • tłumaczy, w jakim celu powstała Liga Narodów • wymienia przykłady zawiązywania się nowych sojuszy politycznych i polityczno-wojskowych między państwami Europy po zakończeniu I wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Freikorps, Związek Spartakusa, powstanie wielkanocne • wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1918 r., styczeń 1919 r., 10 września 1919 r., 27 listopada 1919 r., 4 czerwca 1920 r., 10 sierpnia 1920 r., 24 lipca 1923 r. • omawia działalność postaci: Karla Liebknechta, Róży Luksemburg, Mustafy Kemala Atatürka, Tomasza Masaryka, Beli Kuna, Carla Gustafa Mannerheima • opisuje główne wydarzenia rewolucji w Niemczech oraz proces kształtowania się Republiki Weimarskiej • ocenia związki rewolucji w Niemczech z rewolucją bolszewicką w Rosji Radzieckiej • wskazuje na mapie zmiany granic na terytorium dawnego imperium tureckiego • podaje różnice w celach dyplomacji USA, Wielkiej Brytanii i Francji na konferencji paryskiej • wymienia postanowienia traktatów pokojowych z Austrią, Bułgarią, Węgrami i Turcją • dokonuje bilansu I wojny światowej • analizuje konsekwencje polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe I wojny światowej • opisuje przemiany w Turcji po I wojnie światowej • wyjaśnia znaczenie terminów: Freikorps, Związek Spartakusa, powstanie wielkanocne • wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1918 r., styczeń 1919 r., 10 września 1919 r., 27 listopada 1919 r., 4 czerwca 1920 r., 10 sierpnia 1920 r., 24 lipca 1923 r. • omawia działalność postaci: Karla Liebknechta, Róży Luksemburg, Mustafy Kemala Atatürka, Tomasza Masaryka, Beli Kuna, Carla Gustafa Mannerheima • opisuje główne wydarzenia rewolucji w Niemczech

			<p>oraz proces kształtowania się Republiki Weimarskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia związki rewolucji w Niemczech z rewolucją bolszewicką w Rosji Radzieckiej • wskazuje na mapie zmiany granic na terytorium dawnego imperium tureckiego • podaje różnice w celach dyplomacji USA, Wielkiej Brytanii i Francji na konferencji paryskiej • wymienia postanowienia traktatów pokojowych z Austrią, Bułgarią, Węgrami i Turcją • dokonuje bilansu I wojny światowej • analizuje konsekwencje polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe I wojny światowej • opisuje przemiany w Turcji po I wojnie światowej
2. Odbudowa powojenna i wielki kryzys	<p>skutki I wojny światowej (kryzys gospodarczy, zniszczenia wojenne, bezrobocie, konflikty społeczne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • powojenna hiperinflacja • zasady funkcjonowania i działalność Ligi Narodów • problemy narodowościowe • kryzys demokracji w Europie • pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy • wielki kryzys gospodarczy • metody walki z kryzysem (New Deal) 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: wielki kryzys gospodarczy, czarny czwartek, mniejszość narodowa, inflacja, autorytaryzm, totalitaryzm, nacjonalizm, asymilacja, rządy parlamentarno-gabinetowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 1919 r., październik 1929 r., 1933 r. • omawia działalność Franklina Delano Roosevelta • podaje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego • przedstawia najważniejsze skutki wielkiego kryzysu • opisuje strukturę Ligi Narodów • charakteryzuje wpływ małego traktatu wersalskiego na sytuację polityczno-społeczną Europy Środkowej • określa wzrost nastrojów nacjonalistycznych w Europie wpływających na ustanawianie reżimów autorytarnych i totalitarnych • wymienia kraje europejskie, które w okresie międzywojennym nie doświadczyły kryzysu demokracji 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: pandemia, etatyzm gospodarczy, interwencjonizm państwowy, cło protekcyjne, zasada samostanowienia, deflacja, hiperinflacja, New Deal</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność postaci: Erica Drummonda, Johna Maynarda Keynesa, Richarda Coudenhove-Kalergiego, Edvarda Beneša, Éduarda Herriota, Aristide'a Brianda • ocenia znaczenie paktu Brianda-Kellogga • przedstawia pierwsze koncepcje zjednoczenia Europy (ruch paneuropejski i idea Paneuropy) • wyjaśnia mechanizm powstania wielkiego kryzysu gospodarczego • wymienia najważniejsze państwa należące do Ligi Narodów • ocenia decyzję Stanów Zjednoczonych o nieprzystąpieniu do Ligi Narodów • omawia pierwsze próby podważenia systemu wersalskiego w Europie na początku lat 20. XX w.
3. Kryzys demokracji w Europie	<p>narodziny i rozwój włoskiego faszyzmu (ideologia, działalność partii faszystowskiej, przejęcie władzy, budowa państwa totalitarnego)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Republika Weimarska • powstanie nazizmu w Niemczech • przejęcie władzy przez Adolfa Hitlera, budowa państwa totalitarnego • społeczeństwo III Rzeszy • początek zbrodni nazistów przed wybuchem II wojny 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: ustrój, ideologia, faszyzm, marsz na Rzym, pucz, nazizm (narodowy socjalizm), NSDAP, duce, Führer, antysemityzm, eugenika, indoktrynacja, „noc długich noży”, „noc kryształowa”, ustawy norymberskie, propaganda, SS, Gestapo, Wehrmacht</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z latami: 1919 r., 1922 r., 1925 r., 1929 r., 1933 r. • omawia działalność postaci: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera • wskazuje na mapie: Włochy, Niemcy • przedstawia genezę i specyficzne cechy włoskiego faszyzmu i niemieckiego nazizmu • charakteryzuje i porównuje funkcje państwa w systemie faszystowskim i nazistowskim 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, Związki Włoskich Kombatantów, Narodowa Partia Faszystowska, „czarne koszule”, „Mein Kampf”, partia Centrum, Komunistyczna Partia Niemiec, Reichstag, Reichswehra, Wehrmacht, autarkia, SA, Hitlerjugend</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z latami: 1920 r., 1921 r., 1923 r., 1934 r., 1935 r., 1936 r., 1938 r. • omawia działalność postaci: Josepha Artura Gobineau i Houstona Chamberlaina, Fryderyka Nietzschego, Alfreda Rosenberga, Franza von Papena, Paula von Hindenburga, Heinricha Himmlera, Josepha Goebbelsa, Mikłósza Horthy'ego • przedstawia i porównuje stanowisko faszystów • i nazistów wobec Kościoła (pakty laterańskie, traktowanie duchownych w Niemczech)

	<p>światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • faszystów i autorytaryzm w innych krajach Europy 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje faszyzm z nazizmem, uwzględniając kwestie organizacji państwa, ideologii oraz polityki wobec społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje stosunki Republiki Weimarskiej z krajami europejskimi (umowa w Locarno)
4. ZSRR w okresie międzywojennym	<p>ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej i utworzenie ZSRR</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie gospodarki komunistycznej • przejęcie władzy i rządu Józefa Stalina • industrializacja i kolektywizacja w ZSRR • Wielki Głód • społeczeństwo radzieckie • terror komunistyczny • polityka ZSRR wobec Niemiec • cele i zadania Kominternu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: WKP(b), stalinizm, kułak, kolektywizacja, industrializacja, łagry, sowchoz, kolchoz, gospodarka planowa, NKWD, kultura jednostki, Wielki Głód, wielka czystka, gospodarka planowa • wymienia wydarzenia związane z latami: 1922 r., 1924 r., 1932–1933, 1936–1938 • omawia działalność postaci: Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina • podaje genezę i podstawowe cechy stalinizmu • opisuje funkcje państwa w systemie stalinowskim • charakteryzuje warunki pracy w ZSRR • określa główne cele radzieckiej polityki zagranicznej • przedstawia podobieństwa i różnice systemów demokratycznych, autorytarnych i totalitarnych w Europie 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, NEP (z ros. Nowa polityka ekonomiczna), mauzoleum Lenina, OGPU, walka klasowa, Gułag, Komsomoł, Komintern</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z latami: 1921 r., 1924 r., 1929 r. • omawia działalność i znaczenie postaci: Lwa Trockiego, Nikołaja Bucharina, Grigorija Zinowiewa, Pawlika Morozowa • wskazuje na mapie kierunki ekspansji Rosji Radzieckiej do 1922 r. • przedstawia długofalowe skutki rewolucji październikowej, uwzględniając dokonane zbrodnie • opisuje stosunki radziecko-niemieckie od momentu podpisania traktatu w Rapallo w 1922 r.
5. Kultura okresu międzywojennego	<ul style="list-style-type: none"> • emancypacja kobiet i kryzys rodziny • sekularyzacja społeczeństwa • rozwój techniki • początki kultury masowej • mass media • nowe kierunki w architekturze, sztuce i nauce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: emancypacja, mass media, kultura masowa, „bunt mas”, egalitaryzm • omawia dokonania postaci: Zygmunta Freuda, Walta Disneya, Charliego Chaplina • przedstawia przyczyny kryzysu tradycyjnej rodziny • wymienia przełomowe osiągnięcia techniki • podaje przyczyny powstania kultury masowej • charakteryzuje wpływ mass mediów na postawę społeczeństwa • wyjaśnia związki ideologii politycznych z przykładami osiągnięć artystycznych i architektonicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: produkcja taśmowa, elektryfikacja, BBC, Hollywood, psychoanaliza, teoria względności, modernizm, abstrakcjonizm, kubizm, ekspresjonizm, futurizm, dadaizm, surrealizm, futurizm, funkcjonalizm, socrealizm, katastrofizm, egzystencjalizm, Bauhaus • omawia dokonania postaci: Charlesa Lindbergha, Coco Chanel, Edwarda Muncha, Salvadora Dalego, Oswalda Spenglera, Siergieja Eisensteina, Leni Riefenstahl, Rudolfa Valentino, Grety Garbo, Poli Negri, Orsona Wellesa, Waltera Gropiusa • opisuje zasady urbanistyki według Karty ateńskiej
6. Świat na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> • militaryzacja Niemiec • ekspansja Japonii i japońskie zbrodnie w Chinach • polityka zagraniczna Włoch • wojna domowa w Hiszpanii i kontekst międzynarodowy tego konfliktu • Anschluss Austrii • układ monachijski • kształtowanie się osi Berlin–Rzym–Tokio • ostatnie dni pokoju w 1939 r. (utworzenie Protektoratu Czech i Moraw, włączenie Klajpedy do III Rzeszy) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: exposé, militaryzacja, pakt antykominternowski, Anschluss, protektorat, aneksja, państwa osi • wymienia wydarzenia związane z datami: 1935–1936, marzec 1936 r., 1936–1939, marzec 1938 r., wrzesień 1938 r., marzec 1939 r. • omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Józefa Stalina, Francisca Franco, Neville'a Chamberlaina, Édouarda Daladiera • wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie i na świecie w latach 30. XX w., stolice państw osi (Berlin, Rzym, Tokio) • podaje czynniki polityczne, społeczne i gospodarcze wpływające na genezę II wojny światowej • objaśnia związki między przemianami ideowymi a wydarzeniami politycznymi • charakteryzuje główne przyczyny militarystycznej 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: wojna prewencyjna, cesarstwo Mandżukuo, appeasement, Marchia Wschodnia (Ostmark), Legion Condor, Brygady Międzynarodowe, karliści, frankiści, front ludowy, Falanga, republikanie, Guernica</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 1932 r., 1933 r., 1935 r., kwiecień 1937 r., 1938–1939, 28 marca 1939 r. • omawia działalność postaci: Hajle Sellasje, Antonio Salazara, Buenaventury Durruti'ego, Engelberta Dollfussa, Kurta von Schuschnigg, Arthura Seyss-Inquarta, ks. Józefa Tiso • wyjaśnia długofalowe skutki I wojny światowej i traktatu wersalskiego • opisuje rozbudowę niemieckiej armii w okresie międzywojennym na tle sił Wielkiej Brytanii i Francji • charakteryzuje stosunki dyplomatyczne wielkich

		<p>polityki Japonii</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia najważniejsze założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji w przededniu II wojny światowej • omawia główne założenia agresywnej polityki Włoch, Niemiec, Japonii i ZSRR • określa uwarunkowania polityki państw europejskich wobec Hitlera 	<p>mocarstw w przededniu II wojny światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genezę, przebieg i skutki hiszpańskiej wojny domowej • opisuje przebieg wybranego konfliktu zbrojnego prowadzonego poza Europą w latach 30. XX w. • tłumaczy przyczyny sukcesów państw faszystowskich w latach 1935–1939
7. Odrodzenie Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie się lokalnych ośrodków polskiej władzy • ziemie polskie pod koniec I wojny światowej (lokalne ośrodki władzy) • odzyskanie niepodległości 11 listopada 1918 r. (przekazanie władzy Józefowi Piłsudskiemu, rząd Jędrzeja Moraczewskiego i Ignacego Paderewskiego) • ententa a sprawa polska (postanowienia traktatu wersalskiego wobec Polski) • trudne początki niepodległości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Regencyjna, Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, Komitet Narodowy Polski, Tymczasowy Naczelnik Państwa, unifikacja • wymienia wydarzenia związane z datami: 7 listopada 1918 r., 11 listopada 1918 r., 18 listopada 1918 r., 28 czerwca 1919 r., lipiec 1920 r., 3 maja 1921 r. • omawia i ocenia rolę Józefa Piłsudskiego oraz Romana Dmowskiego w odbudowie państwa polskiego • wskazuje na mapie pierwsze ośrodki polskiej władzy na ziemiach Polski • przedstawia genezę odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. • określa przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Józefa Piłsudskiego • tłumaczy, z czego wynikały trudności w unifikacji ziem polskich 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: parcelacja, Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego, Polska Komisja Likwidacyjna, Komisariat Naczelnej Rady Ludowej, komisja aliantów • wymienia wydarzenia związane z datami: 28 października 1918 r., 10 listopada 1918 r., 14 listopada 1918 r., 22 listopada 1918 r., 16 lutego 1919 r., 21 lutego 1919 r., sierpień 1919 r., sierpień 1920 r., 20 marca 1920 r. • omawia działalność postaci: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego • podaje przyczyny różnic w sposobie przejmowania władzy przez Polaków na poszczególnych terenach rodzącej się II Rzeczypospolitej • charakteryzuje program reform politycznych i ekonomicznych zapowiadany przez rząd lubelski • ocenia skutki polityczne, gospodarcze i militarne traktatu wersalskiego dla Polski
8. Walki o granicę wschodnią	<p>wizje państwa oraz koncepcje granic Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • spór polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią • wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, ofensywa bolszewików od czerwca 1920 r., Bitwa Warszawska, pokój w Rydze) • kwestia Wileńszczyzny (bunt gen. Lucjana Żeligowskiego i problem Litwy Środkowej, stosunki polsko-litewskie) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, linia Curzona, Orłęta Lwowskie, bitwa warszawska, bunt Żeligowskiego • wymienia wydarzenia związane z datami: 1919 r., sierpień 1920 r., 1921 r. • wskazuje na mapie: tereny kształtującej się II Rzeczypospolitej, Rosję Radziecką, Wilno, Lwów, Kijów, linię Curzona, przebieg granicy wschodniej II Rzeczypospolitej • prezentuje dwie koncepcje polskiej granicy wschodniej Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego • określa główne przyczyny i etapy konfliktu polsko-bolszewickiego • charakteryzuje politykę państw ententy wobec wojny polsko-bolszewickiej • omawia znaczenie Bitwy Warszawskiej 1920 r. • przedstawia postanowienia traktatu ryskiego z 1921 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: wojna prewencyjna, Błękitna Armia, ROP, Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski, URL, ZURL, Litwa Środkowa • wymienia wydarzenia związane z datami: kwiecień 1919 r., sierpień 1919 r., kwiecień 1920 r., maj 1920 r., 5 lipca 1920 r., 28 lipca 1920 r., 16 sierpnia 1920 r., 31 sierpnia 1920 r., wrzesień 1920 r., październik 1920 r., 18 marca 1921 r. • omawia działalność postaci: Symona Petlury, Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Michała Tuchaczewskiego, Siemiona Budionnego, gen. Lucjana Żeligowskiego • wskazuje na mapie: Zbrucz, Dźwinę, Niemen, Grodno, Białystok, Radzymin, Rygę, linię frontu w sierpniu 1920 r., główne kierunki uderzeń wojsk bolszewickich i polskich w sierpniu i wrześniu 1920 r. • przedstawia genezę i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego i polsko-litewskiego
9. Walka o zachodnią i południową granicę	<p>sytuacja w zaborze pruskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebieg i skutki powstania wielkopolskiego • zaślubiny Polski z morzem • trzy powstania i plebiscyt na Górnym Śląsku 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, Rada Ambasadorów, POW, Wolne Miasto Gdańsk • wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1918 r. luty 1919 r., luty 1920 r., lipiec 1920 r., 1919–1921, marzec 1921 r. • wskazuje na mapie: granice przyznane Polsce na mocy 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność postaci: Wojciecha Korfanteo, Józefa Hallera, Stanisława Taczaka, Józefa Dowbora-Muśnickiego • wskazuje na mapie: Zaolzie, Śląsk Cieszyński i Górny Śląsk • wyjaśnia przyczyny sporu polsko-czeskiego

	<ul style="list-style-type: none"> • plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu • konflikt o Śląsk Cieszyński 	<p>traktatu wersalskiego oraz tereny plebiscytowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny i skutki powstania wielkopolskiego • podaje decyzje, jakie zapadły na mocy traktatu wersalskiego dla sprawy polskiej • przedstawia główne przyczyny, przebieg i najważniejsze skutki powstań śląskich 	<p>o Zaolzie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki decydujące o przegranej Polski w plebiscytach na Warmii, Mazurach i Powiślu • przedstawia na podstawie źródeł statystycznych podział Górnego Śląska i tłumaczy znaczenie tego regionu dla gospodarki i rozwoju II Rzeczypospolitej
10. Rządy parlamentarne.	<ul style="list-style-type: none"> • pierwsze wybory parlamentarne i mała konstytucja • polska scena polityczna (przed zamachem majowym) • charakterystyka konstytucji marcowej • elekcja prezydenta i zabójstwo Gabriela Narutowicza • reformy Władysława Grabskiego i reforma rolna • mniejszości narodowe w II Rzeczypospolitej • charakterystyka rządów parlamentarnych (1919–1926) 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: mała konstytucja, konstytucja marcowa, reforma walutowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 22 listopada 1918 r., 17 marca 1921 r. • omawia działalność postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, Władysława Grabskiego • opisuje uprawnienia Naczelnika Państwa Polskiego • przedstawia założenia ustrojowe konstytucji marcowej • charakteryzuje zjawisko hiperinflacji w Polsce • podaje cele i skutki reform Władysława Grabskiego • charakteryzuje z wykorzystaniem źródeł statystycznych oraz kartograficznych podział narodowościowy i wyznaniowy ludności II Rzeczypospolitej 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: kontrasygnata, Zgromadzenie Narodowe, wotum zaufania, endecja, chadecja, ruch ludowy, partie prawicowe, partie centrowe, partie lewicowe, Chjena, wojna celna, getto ławkowe, numerus clausus, UNDO, OUN</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia działalność postaci: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego • wymienia zasady ustrojowe małej konstytucji z 1919 r. • podaje przyczyny zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza • analizuje, korzystając ze schematów oraz z innych źródeł, układ sił stronnictw politycznych i jego zmiany w latach 1919–1926 • objaśnia przyczyny i skutki wojny celnej z Niemcami • przedstawia założenia oraz przebieg reformy rolnej
11. Zamach majowy i rządy sanacji	<p>kryzys rządów parlamentarnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny i przebieg zamachu majowego • nowela sierpniowa i konstytucja kwietniowa • rządy sanacyjne za życia Piłsudskiego • próby konsolidacji opozycji, utworzenie Centrolewu, kongres krakowski • represyjna polityka obozu sanacyjnego wobec opozycji politycznej, wybory i proces brzeski, Bereza Kartuska • walka o władzę w obozie sanacji po śmierci Piłsudskiego • polski autorytaryzm na tle europejskim 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: partyjniactwo, zamach majowy, piłsudczycy, sanacja, nowela sierpniowa, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 12 maja 1926 r., 1930 r., 1932 r., 23 kwietnia 1935 r. • omawia działalność postaci: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Józefa Becka • podaje główne przyczyny zamachu majowego • opisuje przebieg i bezpośrednie skutki zamachu majowego • przedstawia poglądy Józefa Piłsudskiego dotyczące polityki wewnętrznej i ustroju Polski • prezentuje przykłady łamania zasad demokracji w czasach rządów sanacji • charakteryzuje najważniejsze założenia konstytucji kwietniowej i wymienia zmiany w stosunku do konstytucji marcowej • porównuje zakres władzy prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Chjeno-Piast, nowela sierpniowa, Zgromadzenie Elektorów, Generalny Inspektor Sił Zbrojnych, BBWR, „cuda nad urną”, grupa pułkowników, Centrolew, Bereza Kartuska, Obóz Zjednoczenia Narodowego, grupa zamkowa, Front Morges, Stronnictwo Pracy, ONR-Falanga • omawia działalność postaci: Kazimierza Bartla, Romana Dmowskiego, Bronisława Pierackiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfańskiego, Walerego Sławka, Adama Koca, Władysława Sikorskiego i Ignacego Jana Paderewskiego • wskazuje na mapie: Sulejówkę, Brześć nad Bugiem, Berezę Kartuską • charakteryzuje znaczenie zmian ustrojowych w sierpniu 1926 r. • prezentuje główne ugrupowania opozycyjne w czasach rządów sanacji • analizuje okoliczności wprowadzenia konstytucji kwietniowej z 1935 r. • ocenia wydarzenia zamachu majowego oraz rządy sanacji na tle sytuacji politycznej w Europie
12. Kultura i gospodarka II Rzeczy	<p>szkolnictwo w II Rzeczypospolitej</p> <ul style="list-style-type: none"> • kultura i nauka w II Rzeczypospolitej • gospodarka odrodzonej Polski i jej główne problemy • inwestycje przemysłowe i osiągnięcia gospodarcze 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: powszechny obowiązek szkolny, Polska A i B, magistrala węglowa, Centralny Okręg Przemysłowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie: granice II Rzeczypospolitej, obszar Polski A i B, Kresy Wschodnie, Galicję, Warszawę, Łódź, Górny Śląsk, Gdynię, zasięg przestrzenny Centralnego Okręgu Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 1920 r., 1924 r., 1932 r., 1935 r. • omawia dokonania postaci: Stefana Banacha, Romana Ingardena, Floriana Znanieckiego, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta, Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Zofii Kossak-Szczuckiej, Antoniego Słonimskiego, Juliana Tuwima, Jana

	<p>II Rzeczypospolitej (reformy Eugeniusza Kwiatkowskiego –budowa Gdyni i Centralnego Okręgu Przemysłowego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach uczonych i twórców dokonania polskiej nauki i kultury okresu międzywojennego w dziedzinach: matematyki, filozofii, socjologii, literatury, malarstwa, architektury, muzyki, teatru i kinematografii • charakteryzuje stan szkolnictwa powszechnego i wyższego w II Rzeczypospolitej • wymienia czynniki wpływające na utrudnienia rozwoju gospodarczego II Rzeczypospolitej • przedstawia główne założenia reform Eugeniusza Kwiatkowskiego i ocenia ich realizację • wymienia najważniejsze nurty w kulturze i sztuce obecne w środowisku polskich artystów w okresie międzywojennym • porównuje sytuację ekonomiczną Polski z innymi regionami Europy i świata, uwzględniając okoliczności kryzysu gospodarczego w 1923 r. i 1929 r. • opisuje wiodące nurty w polskiej kulturze i sztuce 	<p>Lechonia, Kazimierza Wierzyńskiego, Jarosława Iwaszkiewicza, Witolda Gombrowicza, Brunona Schulza, Brunona Jasiońskiego, Juliusza Osterwy, Eugeniusza Bodo, Poli Negri, Karola Szymanowskiego, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Wojciecha Kossaka, Leona Wyczółkowskiego, Tadeusza Wendy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie różne okręgi przemysłowe Polski (poza COP) oraz wybrane ośrodki przemysłu górniczego, włókienniczego, hutniczego, samochodowego i lotniczego, chemicznego i zbrojeniowego • ocenia reformy Stanisława Grabskiego i Janusza Jędrzejewicza • korzystając z różnych źródeł, dokonuje bilansu osiągnięć ekonomicznych II Rzeczypospolitej
<p>13. Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sytuacja międzynarodowa II Rzeczypospolitej • układy w Rapallo i Locarno • polityka zagraniczna Piłsudskiego • polityka równowagi i „równych odległości 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: polityka równowagi i „równych odległości”, wojna przewencyjna,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z latami: 1922 r., 1925 r., 1932 r., 1934 r. • omawia działania postaci: Józefa Piłsudskiego, Józefa Becka • wskazuje na mapie sąsiadów II Rzeczypospolitej • ocenia znaczenie traktatów w Rapallo i Locarno dla Polski na tle sytuacji międzynarodowej • charakteryzuje relacje Polski z Niemcami oraz ZSRR w okresie międzywojennym 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: polityka prometejska, koncepcja Międzymorza</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1921 r., 1922 r., 1925 r. • omawia działania postaci: Tadeusza Hołówwki, Hansa von Moltkego • przedstawia relacje Polski z sąsiadami na tle sytuacji międzynarodowej • tłumaczy genezę konfliktów Polski z Litwą i Czechosłowacją • ocenia politykę równowagi
<p>14. Polska w przededniu II wojny światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcie Zaolzia • relacje polsko-litewskie • niemieckie żądania wobec Polski w latach 1938–1939 • zacieśnienie współpracy z Wielką Brytanią i Francją • pakt Ribbentrop-Mołotow • sojusz z Wielką Brytanią • aktywizacja polskiego społeczeństwa w przededniu wojny 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: sojusz gwarancyjny, „korytarz eksterytorialny”, pakt Ribbentrop-Mołotow</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 5 maja 1939 r., 23 sierpnia 1939 r. • omawia działania postaci: Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa • przedstawia główne założenia polskiej polityki zagranicznej za czasów ministra Józefa Becka • wyjaśnia źródła napięć między Polską a jej sąsiadami • wymienia sojuszników Polski w przededniu II wojny światowej • charakteryzuje postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow i ocenia jego znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Fundusz Obrony Narodowej, Fundusz Obrony Morskiej • wymienia wydarzenia związane z datami: marzec 1938 r., 2 października 1938 r., marzec 1939 r., kwiecień 1939 r., 25 sierpnia 1939 r., • omawia działania: Edvarda Beneša, Józefa Lipskiego • podaje w kolejności chronologicznej najważniejsze wydarzenia polityki zagranicznej Polski w latach 1938–1939 • charakteryzuje przykłady darowizn polskiego społeczeństwa na rzecz wzmocnienia obronności kraju przed II wojną światową • ocenia stan uzbrojenia polskiej armii w 1939 r.
<p>15. Kampania polska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowokacje niemieckie i pierwsze strzały • bitwa graniczna • bitwa nad Bzurą • wypowiedzenie wojny Niemcom przez Wielką Brytanię i Francję („dziwna 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „Fall Weiss”, blitzkrieg (wojna błyskawiczna), Schleswig-Holstein, bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie • wymienia wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 17 września 1939 r., 5 października 1939 r. • omawia działania postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Ignacego Mościckiego, Edwarda Rydza- 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, „polskie Termopile”, KOP, Luftwaffe, Grupy Specjalne (Einsatzgruppen) • wymienia wydarzenia związane z datami: 1–3 września 1939 r., 3 września 1939 r., 9 września 1939 r., 12 września 1939 r., 28 września 1939 r., 2 października 1939 r.

	<p>wojna” na Zachodzie)</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebieg kampanii polskiej • wkroczenie wojsk sowieckich na ziemię II Rzeczypospolitej • ewakuacja władz polskich do Rumunii • obrona i kapitulacja Warszawy, zakończenie walk • straty ludności 	<p>-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie: Gdańsk, Westerplatte, Hel, Bzurę, Wisłę, Narew, Bug, San, Kock, Rumunię, kierunki uderzeń armii niemieckiej i radzieckiej • korzystając z różnych źródeł, przedstawia stosunek sił ZSRR, Niemiec i Polski • prezentuje główne etapy kampanii polskiej • opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy • omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej • wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działania postaci: Heinza Guderiana, Henryka Sucharskiego i Franciszka Dąbrowskiego, Tadeusza Kutrzeby, Władysława Bortnowskiego, Władysława Raginisa, Władysława Langnera, Józefa Unruga, Franciszka Kleeberga, Juliusza Rómmla • przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. • omawia wkroczenie wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop-Mołotow • prezentuje założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji wobec konfliktu polsko-niemieckiego
16. Podbój Europy przez Stalina i Hitlera	<ul style="list-style-type: none"> • ekspansja Związku Radzieckiego (wojna zimowa, aneksja państw bałtyckich i Besarabii) • napaść III Rzeszy na Danię i Norwegię • ofensywa niemiecka w Europie Zachodniej • klęska Francji • okupacja Francji, powstanie państwa Vichy, utworzenie Komitetu Wolnej Francji gen. Charles'a de Gaulle'a • bitwa o Anglię • wojna na Bałkanach 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, republiki bałtyckie, kolaboracja, państwo marionetkowe, Komitet Wolnej Francji, RAF, bitwa o Anglię • wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1939 r. marzec 1940 r., maj 1940 r., lipiec–październik 1940 r. • omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego, Winstona Churchilla, Charles'a de Gaulle'a • przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939–1941 • wskazuje na mapie: kierunki agresji sowieckiej, niemieckiej i włoskiej, republiki bałtyckie, Skandynawię, Benelux, kanał La Manche, Paryż, Vichy, Londyn, Bałkany, obszary włączone do III Rzeszy i okupowane przez państwa osi • charakteryzuje cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 • wyjaśnia główne przyczyny pokonania przez armię niemiecką Francji w 1940 r. • wymienia sojuszników państw osi, którzy przystąpili do współpracy w latach 1939–1941 • omawia sytuację militarną i polityczną Wielkiej Brytanii i krajów demokratycznych po klęsce Francji w 1940 r. • rozumie znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: linia Mannerheima, Linia Maginota, operacja „Dynamo”, Royal Navy, państwo Vichy, „Fall Gelb”, operacja „Lew morski”, myśliwce, Spitfire, Messerschmitt, Niezależne Państwo Chorwackie, ustasze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 12 marca 1940 r., 9 kwietnia 1940 r., 10 maja 1940 r., 22 czerwca 1940 r., 28 października 1940 r., 6 kwietnia 1941 r. • omawia działalność postaci: Carla Gustafa Mannerheima, Vidkuna Quislinga, Philippe'a Pétaina, Hermanna Göringa, Ante Pavelicia • wskazuje na mapie: Przesmyk Karelski, Besarabię, Narwik, Ardeny, Dunkierkę, Chorwację, Grecję, Kretę, europejskie kraje neutralne • szczegółowo opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941 • przedstawia ekspansję ZSRR w latach 1939–1941 • omawia sposób przejęcia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRR w 1940 r. • wyjaśnia znaczenie zawarcia zawieszenia broni w Compiègne w czerwcu 1940 r. • prezentuje okoliczności zniszczenia francuskiej morskiej floty wojennej w 1940 r. • charakteryzuje sytuację na Bałkanach w latach 1939–1941 • ocenia sytuację polityczną w Europie w 1941 r. • opisuje przebieg bitwy o Anglię, uwzględniając uzbrojenie obu stron konfliktu oraz sytuację ludności cywilnej Londynu
17. Wojna Niemiec z ZSRR	<p>plan „Barbarossa” i wybuch wojny niemiecko-radzieckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wielka wojna ojczyźniana, sukcesy Niemców do grudnia 1941 r. • obrona Leningradu • bitwa pod Stalingradem • bitwa na Łuku Kurskim 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: plan „Barbarossa”, wielka wojna ojczyźniana, lend-lease act • wymienia wydarzenia związane z datami: 22 czerwca 1941 r., 12 lipca 1941 r. • omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina, Gieorgija Żukowa • wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRR: Leningrad, Moskwa, Stalingrad, 	<p>wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, „droga życia”, operacja „Cytadela”, Prochorowka, Waffen SS „Galizien”, Katiusza, T 34, Tygrys, Pantera, „pepesza”, Il-2</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 6 grudnia 1941 r., listopad 1942 r. luty 1943 r., lipiec 1943 r., wrzesień 1941 r. styczeń 1944 r. • omawia działalność postaci: Fridericha von Paulusa,

	<ul style="list-style-type: none"> • stosunek ludności cywilnej na terenach zajmowanych przez III Rzeszę do niemieckiego okupanta 	<p>bitwę na Łuku Kurskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRR oraz zawarcia traktatu radziecko-brytyjskiego • charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców, podaje przykłady podjęcia współpracy z Niemcami • opisuje podejście niemieckiego dowództwa do jeńców 	<p>Richarda Sorgego</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje potencjał wojenny stron konfliktu, ich taktykę oraz uzbrojenie • szczegółowo przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943 • tłumaczy przyczyny zdobycia przewagi militarnej przez ZSRR w grudniu 1941 r.
18. Polityka okupacyjna Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> • założenia polityki rasowej III Rzeszy • polityka niemiecka wobec Żydów • Holokaust • postawy ludności wobec Holokaustu • ruch oporu w krajach okupowanych • kolaboracja z okupantem niemieckim • zbrodnie hitlerowskie w okupowanych krajach 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, polityka rasowa, getto, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, szmalcownicy, Holokaust, obozy koncentracyjne, obozy pracy, obozy śmierci • wymienia wydarzenia związane z datą: 20 stycznia 1942 r., kwiecień 1943 r. • omawia rolę postaci: Adolfa Hitlera, Adolfa Eichmanna, Charles'a de Gaulle'a, Jana Karskiego, Franklina Delano Roosevelta, Janusza Korczaka • przedstawia założenia i metody polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji • korzystając z różnych źródeł, omawia bilans Holokaustu • tłumaczy, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych niosła pomoc Żydom • wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, „Szoah”, Babi Jar, komory gazowe, cyklon B, „Żegota”, Żydowska Organizacja Bojowa, rodzina Ulmów, Jedwabne, Ponary, Résistance, tzw. bitwa o szynę, czetnicy • omawia rolę postaci: Juliana Grobelnego, Josipa Broza-Tita, Draży Mihailovicia, Władysława Bartoszewskiego • wskazuje na mapach Europy i ziem polskich obozy koncentracyjne i obozy zagłady • przedstawia hitlerowską politykę rasową i narodowościową oraz jej wpływ na postawy ludności okupowanej Europy • ocenia rolę Jana Karskiego dla przebiegu II wojny Światowej
19. Wojna poza Europą	<ul style="list-style-type: none"> • imperialne plany Włochów, walki w Afryce • koniec walk w Afryce • wojna na Atlantyku w latach 1941–1943 • atak Japończyków na Pearl Harbor i znaczenie przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny • ofensywa Japonii w Azji • zmagania na Pacyfiku w latach 1941–1943 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: pakt trzech, wojna na Pacyfiku, wilcze stada • wymienia wydarzenia związane z datami: 7 grudnia 1941 r. 4–7 czerwca 1942 r., październik–listopad 1942 r. • omawia działalność postaci: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera, Franklina Delano Roosevelta, Dwighta Davida Eisenhowera • wymienia główne strony konfliktu oraz ich najważniejsze cele strategiczne • tłumaczy, na czym polegało strategiczne znaczenie poszczególnych rejonów, będących teatrem wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, operacja „Torch”, operacja „Tora! Tora! Tora!”, Kriegsmarine, U-Boot, Liberator, lotniskowiec • wymienia wydarzenia związane z datami: 13 września 1940 r., grudzień 1940 r., marzec 1941 r., listopad 1941 r., sierpień 1942 r. luty 1943 r., październik–listopad 1942 r., 13 maja 1943 r. • omawia działalność: Bernarda Montgomery'ego, Erwina Rommla, Karla Dönitza, Isoroku Yamamoto • szczegółowo omawia przebieg walk w Afryce i Azji • opisuje taktykę i uzbrojenie stron konfliktu • omawia działania wojenne na morzach i oceanach
20. Droga do zwycięstwa	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie Wielkiej Koalicji • konferencje Wielkiej Trójki w Teheranie i Jałcie • desant aliantów na Sycylii i we Włoszech • ofensywa radziecka od 1944 do początku 1945 r. • desant w Normandii • droga do Berlina i kapitulacja Niemiec • ofensywa USA na Dalekim Wschodzie w 1945 r. • atak atomowy na Hiroszimę i Nagasaki, kapitulacja 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Trójka, porządek jałtański, naloty dywanowe, taktyka „zabich skoków”, atak atomowy • wymienia wydarzenia związane z datami: 14 sierpnia 1941 r., 28 listopada 1 grudnia 1943 r., 4–11 lutego 1945 r., 6 czerwca 1944 r., 24 kwietnia 1945 r., 6 i 9 sierpnia 1945 r., 8 maja 1945 r. • omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry'ego Trumana • wyjaśnia genezę powstania Wielkiej Koalicji • przedstawia przełomowe bitwy II wojny światowej w Europie w latach 1943–1945 i lokalizuje je na mapie • wskazuje miejsca obrad Wielkiej Trójki oraz określa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Casablance, operacja „Overlord”, operacja „Market Garden”, linia Gustawa, linia Gotów, Wał Pomorski, marines • wymienia wydarzenia związane z datami: 14 stycznia 1943 r., 10 lipca 1943 r., 19 sierpnia 1943 r., 8 września 1943 r., 23/24 czerwca 1944 r., październik 1944 r., 12 stycznia 1945 r., 16 kwietnia 1945 r. • omawia działalność postaci: Dwighta Eisenhowera, George'a Pattona, Douglasa MacArthura, Alfreda Jodla, Wilhelma Keitela, Pietra Badoglio, Hirohito • podaje główne założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej • opisuje strategię oraz uzbrojenie stron konfliktu

	Japonii	podjęte wówczas decyzje	
21. Okupowana Polska	<ul style="list-style-type: none"> • podział administracyjny ziem polskich przez okupantów • współpraca niemiecko-radziecka od IX 1939 r. • polityka III Rzeszy wobec Polaków (eksterminacja elity narodowej, zbrodnie dokonywane za wkraczającą armią niemiecką, wysiedlenia, wywózki do pracy w Niemczech) • polityka ZSRR wobec Polaków • deportacje ludności polskiej w głąb ZSRR • zbrodnia katyńska 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, łapanka, volkslista, „gadzinówka”, deportacja, akcja AB, sowietyzacja • wymienia wydarzenia związane z datami: 28 września 1939 r., kwiecień–maj 1940 r., maj–czerwiec 1940 r. • omawia działalność postaci: Adolfa Hitlera, Hansa Franka, Józefa Stalina • wskazuje na mapie: tereny pod okupacją niemiecką i radziecką, miejsca zsyłek ludności polskiej w ZSRR, Katyń, Generalne Gubernatorstwo, Kraków, Warszawę, Radom, Lublin, obszary włączone do III Rzeszy • charakteryzuje główne cele niemieckiej i radzieckiej polityki okupacyjnej • podaje przykłady terroru radzieckiego i niemieckiego • omawia przebieg zbrodni katyńskiej • porównuje niemiecką i radziecką 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: układ o granicach i przyjaźni, Sonderaktion „Krakau”, „granatowa policja”, referendum, paszportyzacja • wymienia wydarzenia związane z datami: październik 1939 r., 1–2 listopada 1939 r., 5 marca 1940 r., marzec 1941 r. • omawia działalność Wandy Wasilewskiej • wskazuje na mapie: tereny II RP, włączone do Litwy i Słowacji, Kozielsk, Palmiry, Starobielsk, Ostaszków, Miednoje, Katyń, Charków, Twer • podaje nazwiska zasłużonych osób, które stały się ofiarami terroru niemieckiego i radzieckiego • wymienia daty kolejnych deportacji Polaków z Kresów Wschodnich w głąb ZSRR oraz opisuje warunki transportu i życia deportowanych
22. Władze polskie podczas II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> • polski rząd na emigracji • Polskie Państwo Podziemne • polityczne podziały ruchu oporu • układ Sikorski-Majski • ujawnienie zbrodni katyńskiej, zerwanie przez ZSRR stosunków z rządem polskim • katastrofa gibraltarska, objęcie funkcji premiera przez Stanisława Mikołajczyka • powołanie polskich władz komunistycznych w ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, Polskie Państwo Podziemne, Delegat Rządu RP na Kraj, Związek Walki Zbrojnej, Armia Krajowa, partyzantka, sabotaż, dywersja, układ Sikorski-Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska • wymienia wydarzenia związane z datami: 30 września 1939 r., 30 lipca 1941 r., 14 lutego 1942 r., 25 kwietnia 1943 r., 4 lipca 1943 r. • omawia działalność postaci: Władysława Andersa, Władysława Sikorskiego, Władysława Raczkiewicza, Stefana Grota-Roweckiego, Stanisława Mikołajczyka • wskazuje na mapie: Francję, Wielką Brytanię, ZSRR, Paryż, Londyn, Moskwę, Warszawę • przedstawia podstawowe fakty dotyczące powstania polskiego rządu emigracyjnego • charakteryzuje główne cele działania oraz najważniejsze akcje ZWZ, przekształconego w AK • prezentuje główne założenia układu Sikorski-Majski • opisuje okoliczności wyjścia z ZSRR Armii Polskiej gen. Władysława Andersa • wyjaśnia okoliczności i przyczyny zerwania przez ZSRR stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie • wymienia tworzące się w ZSRR i w kraju ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: oddział Hubala, Angers, Rada Narodowa RP, SZP, BIP, cichociemni, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Kedyw, PKP, RJN, AL, PPR, ZPP, KRN, BCh, NSZ, NOW, SN „Kwadrat”, SL „Trójka”, WRN „Kolo”, SD „Prostokąt”, Grupa Inicjatywna • wymienia wydarzenia związane z datami: 13 listopada 1939 r., marzec 1943 r., 13 kwietnia 1943 r., 30 czerwca 1943 r., 31 grudnia 1943 r./1 stycznia 1944 r., styczeń 1944 r. • omawia działalność postaci: Augusta Emila Fieldorfa, Kazimierza Sosnkowskiego, Tadeusza Komorowskiego, Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryla Ratajskiego, Henryka Dobrzańskiego, Pawła Findera, Marcellego Nowotki, Zygmunta Berlinga, Bolesława Bieruta, Franza Kutschery • ocenia politykę Sikorskiego wobec ZSRR oraz politykę Wielkiej Trójki wobec sprawy polskiej • wielostronnie, z uwzględnieniem sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej, prezentuje okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego • ocenia znaczenie śmierci gen. Władysława Sikorskiego • charakteryzuje postawę polskich komunistów w czasie II wojny światowej

<p>23. Społeczeństwo polskie pod okupacją</p>	<ul style="list-style-type: none"> walka okupantów z polskością i rabunek dzieci zagłada polskich Żydów społeczeństwo polskie pod okupacją niemiecką postawy ludności wobec okupantów konflikty etniczne na Kresach Wschodnich (konflikt na Wołyniu) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: UPA, zsyłki wymienia wydarzenia związane z datami: 28 września 1939 r., 19 kwietnia 1943 r. omawia działalność postaci: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej porównuje cele oraz metody polityki niemieckiej i radzieckiej w okupowanej Polsce analizuje straty ludności żydowskiej na ziemiach polskich na podstawie różnych źródeł charakteryzuje wydarzenia dotyczące powstania w getcie warszawskim 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu: Sprawiedliwy wśród Narodów Świata wymienia wydarzenia związane z datami: październik 1939 r., marzec 1940 r., listopad 1942 r., 17 marca 1942 r., kwiecień–maj 1943 r., lipiec 1943 r. omawia działalność postaci: Szmula Zygielbojma, Jürgena Stroopa wskazuje na mapie miejsca niemieckich obozów koncentracyjnych i obozów śmierci na ziemiach polskich: Oświęcim, Treblinka, Bełżec, Sobibór, Chełmno nad Nerem, Sztutowo, Majdanek, Płaszów, Rogoźnica porównuje sytuację i postawę narodu polskiego wobec okupantów z sytuacją i postawami innych europejskich narodów wobec okupantów
<p>24. Powstanie warszawskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> plan „Burza” i przyczyny powstania warszawskiego wybuch powstania przebieg i zakończenie walk powstańczych polityka Wielkiej Trójki wobec powstania skutki powstania ocena powstania 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Burza”, godzina „W”, zrzuć wymienia wydarzenia związane z datami: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r. omawia działalność postaci: Tadeusza Komorowskiego, Antoniego Chruściela, przedstawia główne przyczyny wybuchu powstania omawia sposób traktowania jeńców i ludności cywilnej przez obie strony konfliktu prezentuje postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego opisuje skutki powstania warszawskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: NIE, RONA omawia działalność postaci: Augusta Emila Fieldorfa, Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Ludwiga Fischera na podstawie planu Warszawy przedstawia przebieg walk powstańczych korzystając z różnych źródeł, objaśnia dysproporcje w uzbrojeniu powstańców i wojsk niemieckich ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną
<p>25. Polacy w koalicji antyhitlNowy podział świataaerowskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> początki Polskich Sił Zbrojnych walki o Narwik polscy lotnicy w bitwie o Anglię rozbudowa Polskich Sił Zbrojnych armia Andersa walki w Afryce Polacy podczas walk we Włoszech i Francji oraz Belgii, Holandii i Niemczech działania Polskiej Marynarki Wojennej powstanie w ZSRR oraz działania zbrojne 1. i 2. Armii Wojska Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, Armia Polska w ZSRR, Wojsko Polskie w ZSRR wymienia wydarzenia związane z datami: 14 sierpnia 1941 r., 18 maja 1944 r. omawia działalność postaci: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa podaje miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem) oraz wskazuje uczestniczące w nich polskie formacje wojskowe opisuje problemy i sukcesy polskich formacji wojskowych w kontekście sytuacji polityczno-militarnej podczas II wojny światowej ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wydarzenia związane z datami: styczeń 1940 r., maj 1940 r., sierpień 1940 r., sierpień–wrzesień 1940 r., 1942 r., październik 1943 r., wrzesień 1944 r., 21 kwietnia 1945 r., 5 maja 1945 r. omawia działalność postaci: Stanisława Kota, Stanisława Maczka, Władysława Kopańskiego, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga, Michała Roli-Żymierskiego, Karola Świerczewskiego wskazuje na mapie: Narwik, Tobruk, Londyn, Lenino, Monte Cassino, Falaise, Arnhem, Wilhelmshaven, Ankonę, Bolonię, Wał Pomorski, Budziszyn, Drezno, Pragę, Berlin opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej charakteryzuje kadrę dowódczą Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie oraz Wojska Polskiego
<p>26. Nowy podział świata</p>	<ul style="list-style-type: none"> konferencja w Poczdamie reparacje powojenne bilans wojny traktaty pokojowe z Bułgarią, Włochami, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, doktryna Trumana, plan Marshalla, zimna wojna, Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Pakt Północnoatlantycki, Zgromadzenie Ogólne ONZ, Powszechna deklaracja 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Ministrów Spraw Zagranicznych, Wolne Terytorium Triestu, resorty siłowe, Europejski Plan Odbudowy, Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (ang. OEEC), Deklaracja Narodów Zjednoczonych,

	<p>Rumunią, Węgrami i Finlandią</p> <ul style="list-style-type: none"> • powstanie ONZ • ekspansja komunizmu w Europie, żelazna kurtyna • reakcja Zachodu na powojenną ekspansję komunizmu (doktryna Trumana, plan Marshalla, powstanie NATO) • zmierzch dawnych mocarstw: Francji i Wielkiej Brytanii • mocarstwowa pozycja USA i ZSRR na arenie międzynarodowej 	<p>praw człowieka, zimna wojna,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 1944–1948, 26 czerwca 1945 r., lipiec–sierpień 1945 r., marzec 1946 r., marzec 1947 r., 4 kwietnia 1949 r. • omawia działalność postaci: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana, Winstona Churchilla, Clementa Atlee, George'a Marshalla • wskazuje na mapie: San Francisco, Nowy Jork, Poczdam, Berlin, strefy okupacyjne w Niemczech, zdobycze terytorialne ZSRR po II wojnie światowej • przedstawia bilans II wojny światowej odnośnie strat ludności i zniszczeń • wymienia najważniejsze postanowienia konferencji w Poczdamie • wyjaśnia genezę i opisuje początkową fazę zimnej wojny • omawia genezę powstania NATO • podaje nazwy najważniejszych państw, które przystąpiły do NATO 	<p>sekretarz generalny ONZ, „błękitne helmy”, układ dwubiegunowy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 25 kwietnia 1945 r., marzec 1946 r., 10 lutego 1947 r., 12 marca 1947 r., czerwiec 1947 r., 1947 r., luty 1948 r. • omawia działalność Klementa Gottwalda • wskazuje na mapie państwa, które przystąpiły do planu Marshalla • charakteryzuje zasady podziału reparacji niemieckich pomiędzy aliantów • przedstawia długofalowe skutki II wojny światowej • wielostronnie prezentuje przyczyny wybuchu zimnej wojny • ocenia rolę doktryny powstrzymywania Trumana i planu Marshalla w dziejach świata • wyjaśnia przyczyny zmirzchu dawnych mocarstw: Wielkiej Brytanii i Francji, odwołując się do ich sytuacji wewnętrznej i międzynarodowej • tłumaczy przyczyny dominacji USA i ZSRR w powojennym świecie
27. Początki władzy komunistów w Polsce	<p>Manifest PKWN i powołanie Rządu Tymczasowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustalenie nowych granic Polski • utworzenie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej • przesiedlenia ludności, akcja „Wisła” • walka z opozycją i podziemiem niepodległościowym • referendum z 1946 r. • sfałszowane wybory w styczniu 1947 r. i ich konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: Manifest PKWN, TRJN, Kresy Wschodnie, linia Curzona, Ziemie Odzyskane, repatrianci, akcja „Wisła”, proces szesnastu, PSL, referendum ludowe • wymienia wydarzenia związane z datami: 22 lipca 1944 r., 4–11 lutego 1945 r., czerwiec 1945 r., 30 czerwca 1946 r., 19 stycznia 1947 r. • omawia działalność postaci: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Józefa Stalina, Bolesława Bieruta, Józefa Cyrankiewicza • wskazuje na mapie: granice Polski po II wojnie światowej, Odrę, Nysę Łużycką, linię Curzona, Ziemie Odzyskane, Kresy Wschodnie • określa kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich • przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów • podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów i skrótów: WiN, Blok Demokratyczny, Testament Polski Walczącej, NSZ, NZW, UB, KBW, MO • wymienia wydarzenia związane z datami: 27 lipca 1944 r., 16 sierpnia 1944 r., 1 grudnia 1944 r., 31 grudnia 1944 r., 19 stycznia 1945 r., 27 marca 1945 r., 1 lipca 1945 r., 1946 r., 28 kwietnia 1947 r., 1958 r. • omawia działalność postaci: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka, Władysława Gomułki, Stefana Mossora, Zygmunta Szendzielorza, Józefa Kurasia • charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej • przedstawia i uzasadnia za pomocą czynników politycznych, społecznych oraz ekonomicznych postawy Polaków po II wojnie światowej wobec nowych władz
28. Odbudowa powojenna	<ul style="list-style-type: none"> • odbudowa zniszczeń wojennych • reforma rolna • nacjonalizacja przemysłu i próba kolektywizacji • „bitwa o handel” • industrializacja kraju, gospodarka planowa (plan 3-letni, plan 6-letni) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu, kolektywizacja, gospodarka planowa, PGR, „wysięg pracy” • wymienia wydarzenia związane z datami: 6 września 1944 r., 3 stycznia 1946 r., 1947–1949, 1950–1955 • omawia działalność postaci: Hilarego Minca, Bolesława Bieruta • korzystając z różnych źródeł, przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce • tłumaczy znaczenie dekretów o reformie rolnej oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, PKPG, CUP, Biuro Odbudowy Stolicy, Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy • wymienia wydarzenia związane z datami: listopad 1945 r., 1949 r., 28 października 1950 r. • omawia działalność Wincentego Pstrowskiego • wskazuje na mapie Nową Hutę • określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu

		<p>nacjonalizacji przemysłu</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje założenia planów 3-letniego i 6-letniego • opisuje przyczyny i przebieg kolektywizacji w Polsce • wymienia przykłady gospodarczej zależności Polski od ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje efekty realizacji planów wieloletnich w sferze gospodarczej i społecznej • wyjaśnia, jak przebiegała odbudowa Warszawy • podaje konsekwencje wymiany pieniędzy w 1950 r.
29. Polska w czasach stalinizmu	<ul style="list-style-type: none"> • utworzenie PZPR • podporządkowanie sceny politycznej komunistom • kult jednostki, sowietyzacja kultury, propaganda • stosunek władzy do młodego pokolenia • represje wobec podziemia niepodległościowego • walka władzy z Kościołem katolickim • zmiany ustrojowe w okresie stalinizmu • uchwalenie Konstytucji PRL 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: PZPR, PRL, stalinizm, socrealizm, Pałac Kultury i Nauki • wymienia wydarzenia związane z datami: 1948–1956, 15 grudnia 1948 r., 1952 r. • omawia działalność postaci: Bolesława Bieruta, Józefa Cyrankiewicza, Jakuba Bermana, Hilarego Minca, Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego • podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim • przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r. • opisuje rozwój socrealizmu w Polsce • przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich • wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski • charakteryzuje stosunek komunistów do młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, nomenklatura, ZMP, Służba Polsce, ZWM, ZSL, SD, przodownictwo pracy, kolektywizacja, ruch księży patriotów, stowarzyszenie PAX, Marszałkowska Dzielnica Mieszkaniowa • wymienia wydarzenia związane z datami: wrzesień 1947 r., czerwiec 1948 r., 22 lipca 1952 r. • omawia działalność postaci: Witolda Pileckiego, Czesława Kaczmarskiego, Zenona Kliszkiewicza, Michała Roli-Żymierskiego, Augusta Emila Fieldorfa, Jana Padewskiego • opisuje system represji stalinowskich wobec Kościoła, podziemia niepodległościowego i opozycji Wewnętrznej
30. Niemcy po II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> • powojenna polityka • mocarstw wobec Niemiec • proces norymberski • blokada Berlina Zachodniego • powstanie RFN i NRD • powojenna okupacja Austrii • powstanie berlińskie w czerwcu 1953 r. • budowa muru berlińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: proces norymberski, denazyfikacja, Sojusznicza Rada Kontroli, strefy okupacyjne, Bizonia, Trizonia, blokada Berlina Zachodniego, most powietrzny, NRD, RFN, powstanie berlińskie, mur berliński • wymienia wydarzenia związane z datami: 17 lipca – 2 sierpnia 1945 r., czerwiec 1948 r. maj 1949 r., 20 września 1949 r., 7 października 1949 r., 12/13 sierpnia 1961 r. • omawia działalność postaci: Konrada Adenauera • wskazuje na mapie: podział Niemiec na strefy okupacyjne, terytorium RFN i NRD • przedstawia różnice w podejściu mocarstw do kwestii niemieckiej i podaje odpowiednie przykłady • tłumaczy genezę powstania dwóch państw niemieckich • opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: dekartelizacja, decentralizacja, dokumenty frankfurckie, CDU, SPD • wymienia wydarzenia związane z datami: 23/24 czerwca 1948 r. 12 maja 1949 r., 1 lipca 1949 r., czerwiec 1953 r., 15 maja 1955 r., 1963 r. • omawia działalność postaci: Waltera Ulbrichta, Theodora Heussa, Ottona Grothewohla • szczegółowo przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich na tle sytuacji międzynarodowej • tłumaczy genezę blokady Berlina Zachodniego • podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego • prezentuje sytuację Austrii w latach 1945–1955 • określa znaczenie procesu norymberskiego • wymienia najważniejsze wydarzenia dotyczące • podziału powojennych Niemiec
31. Koniec stalinizmu	<ul style="list-style-type: none"> • ZSRR po II wojnie światowej • śmierć Józefa Stalina i skutki polityczne tego wydarzenia • XX Zjazd KPZR, odwilż w ZSRR • stosunki polityczne ZSRR z Jugosławią • Układ Warszawski • powstanie węgierskie z 1956 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, destalinizacja, tajny referat Chruszczowa, Układ Warszawski, powstanie węgierskie • wymienia wydarzenia związane z datami: 5 marca 1953 r., październik 1956 r. • omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Ławrientija Berii • charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRR po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina • wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemiany stosunków międzynarodowych na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu: żdanowszczyzna • wymienia wydarzenia związane z datami: październik 1952 r., 14 maja 1955 r., 24/25 lutego 1956 r., 23 października 1956 r. • omawia działalność postaci: Imre Nagya, Janosa Kádára, Josipa Broza-Tita, Ilji Erenburga, Andrieja Żdanowa • określa przyczyny sporu ZSRR z Jugosławią • opisuje propagandowe zabiegi władz partyjnych zastosowane dla uczczenia żałoby po śmierci Stalina w ZSRR i w krajach bloku komunistycznego • charakteryzuje sposób sprawowania władzy

		<p>w latach 50. XX w.</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia najważniejsze tezy referatu Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia • omawia cele i zadania sojuszu państw bloku wschodniego przystępujących do Układu Warszawskiego 	<p>i prowadzoną politykę przez Nikitę Chruszczowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w latach 1953–1960 • przedstawia genezę oraz przebieg powstania węgierskiego z 1956 r. • podaje przykłady odprężenia w stosunkach międzynarodowych w latach 50. XX w. • ocenia doktrynę Układu Warszawskiego
32. Polski Październik	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ śmierci Józefa Stalina na sytuację polityczną w Polsce • walka frakcji wewnątrz PZPR • Czerwiec '56 (wystąpienia robotników w Poznaniu) • objęcie funkcji I sekretarza KC PZPR przez Władysława Gomułkę • zakończenie odwilży w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, frakcja partyjna, aparat bezpieczeństwa, poznański Czerwiec, polski Październik, destalinizacja, bikiniarze • wymienia wydarzenia związane z datami: 1953 r., czerwiec 1956 r., październik 1956 r. • omawia działalność postaci: Władysława Gomułki, kard. Stefana Wyszyńskiego, Konstantego Rokossowskiego • podaje przykłady odwilży w Polsce w latach 50. XX w. • wymienia problemy władzy komunistycznej w Polsce w połowie lat 50. XX w. • opisuje proces, który doprowadził do kryzysu w PZPR na tle rywalizacji o wpływy między grupami partyjnymi • wyjaśnia pośrednie i bezpośrednie przyczyny, które doprowadziły do wydarzeń poznańskiego Czerwca w 1956 r. • prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy na fali odwilży po śmierci Stalina • charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa • wskazuje dostrzegalne przejawy zmian kulturowych w Polsce w latach 50. XX w. w kontekście przemian w kulturze zachodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natolińczycy, Klub Krzywego Koła, „Poemat dla dorosłych”, „Po Prostu”, Kluby Młodej Inteligencji • wymienia wydarzenia związane z datami: 28–30 czerwca 1956 r., 19–20 października 1956 r., 1957 r. • omawia działalność postaci: Józefa Światły, Adama Ważyka, Józefa Cyrankiewicza, Romana Strzałkowskiego, Jerzego Turowicza • prezentuje poglądy natolińczyków oraz puławian na tle sytuacji międzynarodowej i wewnętrznej w kraju • szeroko omawia przejawy odwilży w Polsce • przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca • tłumaczy, jakie było znaczenie VIII Plenum KC PZPR • korzystając z tekstów źródłowych, ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich • porównuje przebieg i skutki wydarzenia poznańskiego Czerwca z powstaniem węgierskim z 1956 r.
33. Droga ku wspólnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój integracji europejskiej • rozwój systemu demokratycznego w Europie Zachodniej • współpraca gospodarcza państw komunistycznych (RWPG) 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, EWWiS, EWG, Euroatom, Komisja Europejska, Unia Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, RWPG • wymienia wydarzenia związane z latami: 1951 r., 1957 r., 1992 r., 2004 r. • omawia działalność postaci: Winstona Churchilla, Jeana Monneta, Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego, Roberta Schumana • wskazuje na mapie państwa należące do wspólnot europejskich • podaje przyczyny integracji europejskiej • przedstawia główne etapy tworzenia Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z latami: 1948 r., 1949 r., 1950 r., 1959 r., 1962 r., 1967 r., 1973 r., 1979 r., 1981 r., 1985 r., 1986 r. • omawia działalność postaci: Richarda Coudenhove-Kalergiego, Antonia de Oliveiry Salazara, Francisca Franco, Juana Carlosa, Paula-Henriego Spaaka • prezentuje działalność instytucji gospodarczych utworzonych po wojnie w Europie Zachodniej • określa rolę RWPG jako jednego z elementów zależności państw Europy Środkowo-Wschodniej od Moskwy • podaje przykłady gospodarczej zależności krajów komunistycznych od ZSRR i określa konsekwencje tego zjawiska • charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki integracji europejskiej

<p>34. Daleki Wschód po II wojnie światowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> wojna domowa w Chinach, powstanie ChRL rozwój Japonii wojna koreańska konflikt wietnamski rywalizacja radziecko-chińska po śmierci Stalina dekolonizacja Indochin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki skok, rewolucja kulturalna, czerwona książeczka, „brudna wojna”, azjatyckie tygrysy wymienia wydarzenia związane z latami: 1949 r., 1950–1953 omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Dwighta Eisenhowera, Johna F. Kennedy’ego, Leonida Breżniewa, Richarda Nixona, Mao Tse-tunga wskazuje na mapie: Chiny, Tajwan, Japonię, Koreę Północną i Południową, Wietnam opisuje przemiany w Chinach po II wojnie światowej przedstawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRR i USA wymienia przykłady konfliktów mocarstw w czasie zimnej wojny opisuje komunistyczne reżimy w Chinach, Korei Północnej, Wietnamie i Kambodży, uwzględniając szczególnie stosunek władzy do jednostki 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Czerwoni Khmerzy, Kuomintang, Czerwona Gwardia, hunwejbini, rewolucja kulturalna, reedukacja, Czerwona książeczka, wymienia wydarzenia związane z latami: 1956 r., 1961 r., 1962 r., 1968 r., 1973 r. omawia działalność postaci: Ho Chi Minha, Pol Pota, Czang Kaj-szeka, Kim Ir Sena wskazuje na mapie: Laos, Kambodżę, Wietnam, prezentuje, z uwzględnieniem zjawisk politycznych i ekonomicznych, politykę wielkich mocarstw w czasie zimnej wojny opisuje proces dekolonizacji oraz ocenia jego następstwa, biorąc pod uwagę rolę ONZ przedstawia płaszczyzny rywalizacji mocarstw komunistycznych podaje przykłady państw Dalekiego Wschodu współpracujących ze Stanami Zjednoczonymi
<p>35. Rozpad systemu kolonialnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> uzyskanie niepodległości przez Indie konflikt indyjsko-pakistański procesy dekolonizacyjne w Afryce (Rok Afryki) problemy krajów Trzeciego Świata 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: mocarstwa kolonialne, system kolonialny, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki, apartheid wymienia wydarzenia związane z latami: 1947 r., 1960 r. omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, Dwighta Eisenhowera, Johna F. Kennedy’ego, Mahatmy Gandhiego, Nelsona Mandeli przedstawia główne przyczyny dekolonizacji charakteryzuje problemy krajów Trzeciego Świata opisuje proces dekolonizacji w Indiach i Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, OJA, Ruch Państw Niezaangażowanych (NAM) wymienia wydarzenia związane z datami: 1954 r., 1955 r., 1963 r., 1965 r., 1971 r. omawia działalność postaci: Patrice’a Lumumby, Mobutu Sese Seko, Charles’a de Gaulle’a wskazuje na mapie: Bandung, Kongo, Kaszmir, Algieria, RPA, Indie, Pakistan tłumaczy, na czym polegało zmniejszanie się roli Francji i Wielkiej Brytanii podczas zimnej wojny podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego
<p>36. Konflikty na Bliskim Wschodzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> powstanie Izraela konflikt Izraela z państwami arabskimi wojny sześciodniowa i Jom Kippur konflikt palestyński pod koniec XX w. rewolucja islamska w Iranie, wojna iracko-irańska wojny w Zatoce Perskiej problem kurdyjski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, syjonizm, problem palestyński, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Pustynna burza wymienia wydarzenia związane z latami: 1948 r., 1956 r., 1967 r., 1973 r. omawia działalność postaci: Dawida Ben Guriona, Jasera Arafata, Saddama Husajna wskazuje na mapie: Izrael, Egipt, Jordanię, Liban, Syrię, Iran, Irak, Zatokę Perską, przedstawia rolę ONZ w konfliktach bliskowschodnich podaje przyczyny i charakter konfliktu bliskowschodniego przedstawia rolę mocarstw w konflikcie na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Autonomia Palestyńska, intifada, muzułmańscy fundamentaliści, szyci, sunnici, OWP, rewolucja islamska, Czarny Wrzesień, Mosad, Kurdowie wymienia wydarzenia związane z datami: 29 listopada 1947 r., 14 maja 1948 r., 1954 r., 1979 r., 1980–1988, 1990–1991, 2001 r. omawia działalność postaci: Gamala Abdela Nasera, ajatollaha Ruhollaha Chomeiniego wskazuje na mapie: półwysep Synaj, Kanał Sueski, Zachodni Brzeg Jordanu, Strefę Gazy, wzgórze Golan, Kuwejt, Jerozolimę, Tel Awiw opisuje przebieg wybranego konfliktu bliskowschodniego, uwzględniając sytuację międzynarodową
<p>37. Blok wschodni w latach 60. i 70</p>	<ul style="list-style-type: none"> rządy Chruszczowa podbój kosmosu kryzys kubański ZSRR pod rządami Breżniewa 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, doktryna Breżniewa, praska wiosna, wyścig zbrojeń wymienia wydarzenia związane z latami: 1953 r., 1956 r., 1961 r., 1968 r. omawia działalność postaci: Nikity Chruszczowa, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: lądowanie w Zatoce Świń, „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem, nomenklatura partyjna, operacja „Dunaj”, SALT I, SALT II, dysydenci, sputnik, program gwiazdnych wojen

	<ul style="list-style-type: none"> wpływy ZSRR na świecie interwencja w Czechosłowacji wyścig zbrojeń 	<p>Jurija Andropowa, Leonida Breżniewa, Jurija Gagarina, Johna F. Kennedy'ego, Fidela Castro, Aleksandra Dubczeka, Ronalda Reagana</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie: Egipt, Węgry, Berlin, Kubę, Wietnam, Afganistan, Czechosłowację przedstawia różne płaszczyzny konfliktów i zbliżeń między ZSRR i USA podaje główne założenia polityki zagranicznej ZSRR i USA opisuje objawy kryzysu USA w latach 60 i 70 XX w. charakteryzuje przebieg interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji w 1968 r. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wydarzenia związane z latami: 1962 r., 1973 r., 1979 r. omawia działalność postaci: Fulgencja Batisty, Ernesta Che Guevary, Augusta Pinocheta, Salvadora Allende, Daniela Ortegi, Gustáva Husáka, Ryszarda Siwca, Jana Palacha wskazuje na mapie sojuszników ZSRR w Afryce, Azji i Ameryce Łacińskiej prezentuje, z uwzględnieniem zjawisk politycznych, ekonomicznych i naukowych, politykę wielkich mocarstw w czasie zimnej wojny charakteryzuje rozbieżności między siłą militarną i polityczną ZSRR a potencjałem ekonomicznym tego państwa
38. Przemiany społeczne i kulturowe lat 60.	<ul style="list-style-type: none"> zmiany obyczajowe, nowe tendencje w kulturze i modzie ruchy kontestatorskie bunty studenckie lewacki terroryzm ruchy feministyczne walka z segregacją rasową w USA laicyzacja społeczeństw zachodnich Sobór Watykański II 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: kultura obrazkowa, rewolucja seksualna, feminizm, dzieci kwiaty, ruch hipisowski, pacyfizm, lewacki terroryzm, nauka społeczna Kościoła katolickiego, ruch ekumeniczny wymienia wydarzenia związane z latami: 1962–1965, 1964 r., maj 1968 r. omawia działalność postaci: Johna F. Kennedy'ego, Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI przedstawia główne przyczyny pojawienia się nowych tendencji w kulturze w latach 60. i 70. XX w. prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w. opisuje walkę o równouprawnienie w USA podaje główne założenia przyjęte na Soborze Watykańskim II 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Woodstock, Czarne Pantery, Akcion Direkt, Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady wymienia wydarzenia związane z datami: grudzień 1965 r., 15–18 sierpnia 1969 r., omawia działalność postaci: Betty Friedan, Lyndona Johnsona, Marcela Lefebvre'a podaje przykłady dotyczące kultury młodzieżowej lat 60. i 70.: The Beatles, The Rolling Stones, Janis Joplin, Jimi Hendrix, Led Zeppelin, Black Sabbath, Deep Purple, Sex Pistols tłumaczy genezę terrorku lewackiego określa znaczenie festiwalu w Woodstocku ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II
39. Polska droga do wolności	<ul style="list-style-type: none"> strajki w 1980 r. i podpisanie porozumień sierpniowych powstanie NSZZ „Solidarność” stan wojenny niedane próby reform gospodarczych ostatnie lata PRL (zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki, strajki w 1988 r.) obrada i postanowienia Okrągłego Stołu wybory czerwcowe w 1989 r. (klęska komunistów) wybór Wojciecha Jaruzelskiego na prezydenta powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: porozumienia sierpniowe, 21 postulatów, NSZZ „Solidarność”, OPZZ, stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego, obrady Okrągłego Stołu, Komitet Obywatelski, lista krajowa, wybory czerwcowe, sejm kontraktowy wymienia wydarzenia związane z datami: 1980 r., 13 grudnia 1981 r., luty–kwiecień 1989 r., 4 czerwca 1989 r. omawia działalność postaci: Wojciecha Jaruzelskiego, Michaiła Gorbaczowa, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki, Jana Pawła II, Tadeusza Mazowieckiego tłumaczy genezę wydarzeń sierpniowych w 1980 r., przedstawia ich przyczyny i skutki wymienia główne przyczyny upadku komunizmu w Polsce podaje najważniejsze założenia porozumienia Okrągłego Stołu prezentuje następstwa wyborów z 4 czerwca 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: MKS, Magdalenka, wydarzenia bydgoskie wymienia wydarzenia związane z datami: 17 września 1980 r., 22 lipca 1983 r., 1983 r., 19 października 1984 r., 1987 r., 1988 r. omawia działalność postaci: Wojciecha Jagielskiego, Stanisława Kani, Czesława Kiszczaka, Ryszarda Kuklińskiego, Zbigniewa Messnera, Alfreda Miodowicza, Adama Michnika, Bronisława Geremka, Mieczysława Rakowskiego opisuje przebieg wydarzeń polityczno-społecznych w Polsce w latach 1980–1989, uwzględniając tworzenie się różnych ruchów opozycyjnych wobec władz PRL oraz wizji zmian ustrojowych i politycznych w kraju analizuje wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania przemian w Polsce w latach 1988–1989 określa cele polityczne PZPR w 1989 r.
40. Europa i świat na przełomie XX i XXI wieku	<ul style="list-style-type: none"> świat po rozpadzie ZSRR wojna w Jugosławii powstanie państw 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: Grupa G8, euro, NAFTA, Al-Kaida, WTC, masakra na placu Tiananmen 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC)

	<p>narodowych na Bałkanach</p> <ul style="list-style-type: none"> • konflikty zbrojne na terenie byłego ZSRR • atak na WTC, ogłoszenie wojny z terroryzmem • interwencje zbrojne USA • wzrost znaczenia gospodarczego strefy Pacyfiku • represje opozycji w Chinach 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: 1991–1995, 1998–1999, 11 września 2001 r. • omawia działalność postaci: Władimira Putina, Osamy bin Ladena, George'a W. Busha, Saddama Husajna, Aleksandra Łukaszenki • wskazuje na mapie: Jugosławię, Serbię, Czarnogórę, Słowenię, Chorwację, Bośnię i Hercegowinę, Macedonię, Kosowo, Czeczenię, Afganistan, Irak, Chiny, Tajwan, Japonię, Koreę Południową • przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wydarzenia związane z datami: czerwiec 1989 r., 1989 r., 2001 r., październik 2002 r., 2003 r., 11 marca 2004 r., 1 września 2004 r., 7 lipca 2005 r. • omawia działalność postaci: Slobodana Miloševicia, Džohara Dudajewa, Teng Siao-pinga • wskazuje na mapie: Singapur, Hongkong, Tybet, Górski Karabach, Abchazję, Osetię Południową • prezentuje przyczyny oraz przebieg konfliktu w byłej Jugosławii • charakteryzuje postanowienia porozumienia z Dayton i układu paryskiego z 1995 r. • podaje konsekwencje rozpadu ZSRR • przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku • ocenia problem terroryzmu
41. Wyzwania współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> • nowe środki komunikacji i przekazu informacji • cechy współczesnej kultury (amerykanizacja i popkultura) • rozwój turystyki • globalizacja • światowy przepływ kapitału • zagrożenia ekologiczne • wzrost kontrastów społecznych • zderzenie cywilizacji i rodzące się konflikty 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonia komórkowa, komercjalizacja, popkultura, amerykańizacja, „globalna wioska”, antyglobaliści, tania siła robocza, protokół z Kioto, slumsy • omawia zalety i wady nowych środków komunikacji • wskazuje cechy współczesnej kultury masowej • przedstawia główne społeczno-gospodarcze problemy współczesnego świata • prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia rozwój kultury masowej, prezentując jej wady i zalety • przedstawia postulaty antyglobalistów i je ocenia • omawia wpływ kapitału na politykę we współczesnym świecie • wymienia czynniki związane ze współczesną gospodarką światową, które negatywnie wpływają na stan środowiska naturalnego